

Zadania maturalne LICEUM I TECHNIKUM

Historia

Zestaw trzeci. Nowożytność

ARKUSZ I

TEST A

Zadanie 1. (0–2 pkt)

Określ, których stuleci z historii Polski dotyczą poniższe teksty źródłowe. Wpisz właściwą cyfrę w odpowiedniej rubryce tabelki.

<p>A. <i>Polska jest zewsząd prawie przez nieprzyjaciół religii katolickiej, mahometanów, schizmatyków, heretyków otoczona. Z jednej strony Turek, Siedmiogrodzianie, Wołosza, jedni dla napadów kozackich, drudzy dla zatargów pogranicznych, grożą jej nową wojną. Z drugiej Moskwa łączy się z nieprzyjaciółmi Polski. Z innej Szwed najeżdża Inflanty.</i></p>	
<p>B. <i>Słychanaż jest rzecz, aby w tym czasie, gdzie niewolnicze narody odważnie swe potargaly kajdany, Polska jedna w przeciągu lat dwóch, po wszystkich pracach, usiłowaniach, po tylu doświadczeniach została bez rządu, bez wolności, bez pewnej nadal egzystencji.</i></p>	

1. XVI w.
2. XVII w.
3. XVIII w.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Spośród wymienionych dzieł wybitnych twórców renesansu podkreśl to, którego autorem był Kartezjusz.

Dekameron, Księżę, O obrotach sfer niebieskich, Pochwała głupoty, Rozprawa o metodzie

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Przeczytaj fragment pracy polskiego historyka Tadeusza Łepkowskiego. Podaj trzy wymienione w tekście przyczyny katastrofy demograficznej w Ameryce Środkowej po odkryciach geograficznych.

Wymierny, acz tylko w przybliżeniu, dramat zwyciężonych wyrażał się katastrofą ludnościową. Na obszarach Ameryki Środkowej mieszkało w 1519 r. 25 mln osób. Już w 1523 r. liczba Indian spadła do 16,8 mln, a w połowie wieku, w 1548 r., do 6,3 mln. Jakie były przyczyny tej katastrofy? Krwawe żniwo zbierała wojna. Mimo wszystko wojna nie może tłumaczyć i nie tłumaczy wszystkiego. Zmniejszył się areal i uprawy i każdy rok złych zbiorów stawał się katastrofą. Organizmy Indian okazały się zupełnie bezbronne wobec inwazji „europejskich” chorób. Wyniszczyła ich oспа, gruźlica i inne choroby epidemiczne.

T. Łepkowski, *Historia Meksyku*, Wrocław 1986.

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1 pkt)

Przeczytaj tekst angielskiego humanisty Tomasza Morusa. Podaj nazwę opisanego w źródle zjawiska.

Powodem przynaglającym ludzi do kradzieży [są również] niezliczone stada owiec, które pasą się dzisiaj w całej Anglii. Albowiem gdziekolwiek w królestwie owce dają delikatniejszą, a więc i droższą wełnę, tam zaraz spieszą wielmoże i szlachta, a nawet ten i ów opat, człowiek świętobliwy; wszyscy oni nie są zadowoleni z tych dochodów i plonów rocznych, jakie przynosiły ich przodkom posiadłości ziemskie; mało im, że mimo próżnowania żyją w dostatkach, że zamiast państwu przysparzać korzyści, są dla niego ciężarem; nie pozostawiają więc ani kawałka ziemi pod uprawę zbóż, lecz wszystko zamieniają na pastwiska. Aby więc jeden mógł w jednym zasięgu ogrodzić sobie płotem kilka tysięcy morgów, wypędza się dzierżawców, za pomocą oszustwa lub gwałtu pozbawia się wieśniaków nawet ich ojcowizny, innych przez dokuczanie zmusza się do sprzedawania gospodarstw.

T. More, *Utopia*, Warszawa 1954.

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Przeczytaj informacje odnoszące się do przemian ustrojowych państw europejskich w XVII i XVIII w. Poniżej wpisz literę odpowiadającą temu stwierdzeniu, które nie jest charakterystyczne dla podstaw absolutyzmu.

- A. Państwo popierało rozwój handlu i manufaktur oraz organizowało ekspansję kolonialną.
- B. Państwo gwarantowało właścicielom ziemskim skuteczną ochronę przed chłopskimi buntami.
- C. Władca wspierał rozwój przedstawicielstw stanowych.
- D. Państwo stwarzało szansę na omińnięcie barier stanowych dzięki karierze urzędniczej lub wojskowej.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Zapoznaj się z ilustracją i tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

Handel odpustami w Niemczech.

Poglądy Marcina Lutra.

Błędem jest myśleć, że zło może być uleczone przez uczynki, bowiem doświadczenie wykazuje, że mimo dobrych czynów żądza zła istnieje i nikt nie jest jej pozbawiony, nawet dziecko. Lecz łaskawość Pana jest taka, że chociaż to zło istnieje, nie liczy się jako grzech tym, którzy wzywają Boga i ze łzami w oczach proszą go o zbawienie. Tak oto w naszych oczach jesteśmy grzesznikami i pomimo tego przed Bogiem jesteśmy usprawiedliwieni przez wiarę.

Cyt. za: M. Gładysz, *Historia I*, cz. 2, *Od średniowiecza do nowożytności*, Gdańsk 2002.

A. Wskaż różnicę między drogą do zbawienia ukazaną na ilustracji a przedstawioną w poglądach Lutra. (0–1 pkt)

.....
.....

B. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, jaka była reakcja Marcina Lutra na sytuację widoczną na ilustracji. (0–1 pkt)

.....
.....

C. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej podaj nazwę ruchu religijnego zainicjowanego przez Lutra. (0–1 pkt)

.....

Zadanie 7. (0–5 pkt)

Przeanalizuj ilustrację, tabelkę oraz tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

Karykatura stosunków społecznych w przedrewolucyjnej Francji.

Struktura społeczna Francji w XVIII w.

Stan	%
szlachta	1
duchowieństwo	1
mieszczanie	20
chłopi	78

Na podst.: J. Skodlarski, *Zarys historii gospodarczej Polski do 1939 roku*, Warszawa–Łódź 1995.

Emmanuel Sieyes o stanie trzecim we Francji.

1° *Czym jest stan trzeci? – Wszystkim.*

2° *Czym był dotychczas w ustroju politycznym? – Niczym.*

3° *Czego żąda? – Ażeby stał się czymś.*

Cyt. za: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997.

A. Na podstawie tabelki określ jednym słowem, jaką strukturę miało społeczeństwo Francji. (0–1 pkt)

.....

B. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, napisz, kto należał do stanu trzeciego. Następnie na podstawie tabelki podaj udział procentowy tego stanu w społeczeństwie francuskim. (0–2 pkt)

.....

.....

C. Na podstawie ilustracji, tekstu źródłowego oraz wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, jaka była sytuacja społeczna i polityczna stanu trzeciego w społeczeństwie francuskim. (0–2 pkt)

.....

.....

Zadanie 8. (0–1 pkt)

Wśród podanych elementów życia politycznego Polski szlacheckiej wskaż ten, który przyczynił się do rozwoju oligarchii magnackiej.

dwuizbowy sejm, konstytucja *Nihil novi, liberum veto*, przywileje cerekwicko-nieszawskie, ruch egzekucyjny

.....

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Spośród poniższych wodzów wybierz tych, którzy wstawili się w wymienionych bitwach. Wpisz imiona i nazwiska tych dowódców w odpowiednich rubrykach tabelki. Obok dopisz nazwę państwa walczącego wówczas z Polską.

Jan Karol Chodkiewicz, Stefan Czarniecki, Stanisław Koniecpolski, Jan III Sobieski, Stanisław Żółkiewski

Wydarzenie	Wódz	Państwo walczące z Polską
A. bitwa pod Kircholmem w 1605 r.		
B. bitwa pod Kłuszynem w 1610 r.		
C. odsiecz wiedeńska w 1683 r.		

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabelce obok wydarzenia pierwszego wpisz literę A, obok ostatniego – literę B.

hołd pruski	
rokosz Lubomirskiego	
elekcja Stefana Batorego	
konfederacja warszawska	
ogłoszenie konstytucji <i>Nihil novi</i>	

Zadanie 11. (0–2 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

Opinia polskiego historyka Ignacego Chrzanowskiego na temat upadku Polski w XVIII w.

My byliśmy podobni do chorego, który zachorował wprawdzie z własnej nieopatrności, ale który się na koniec opatrzył i zaczął leczyć – lecz wtedy przyszło trzech sąsiadów chciwych na jego ojcowiznę, którzy już dawniej, jak mogli, odpędzali lekarzy od jego łóżka, a teraz, kiedy wstał, to go zamordowali.

Cyt. za: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1789–1871*, Warszawa 2001.

A. Wyjaśnij, co – zdaniem autora – było przyczyną upadku państwa polskiego. (0–1 pkt)

.....

B. Spośród wymienionych poniżej wydarzeń podkreśl to, które potwierdza opinię Ignacego Chrzanowskiego wyrażoną w końcowym fragmencie tekstu źródłowego. (0–1 pkt)

podpisanie traktatu trzech czarnych orłów, uchwalenie Konstytucji 3 maja, wybuch powstania kościuszkowskiego, zawiązanie konfederacji targowickiej

Zadanie 12. (0–4 pkt)

Polskim działaczom politycznym z XVIII w. przyporządkuj ich dokonania lub funkcje. Wpisz właściwą cyfrę w wykropkowanym miejscu.

A. Hugo Kołłątaj	1. Był marszałkiem Sejmu Wielkiego.
B. Tadeusz Kościuszko	2. Pełnił funkcję marszałka sejmu niemego.
C. Stanisław Małachowski	3. Był jednym z autorów Konstytucji 3 maja.
D. Tadeusz Rejtan	4. Przewodził powstaniu o „Wolność, Całość, Niepodległość”.
	5. Protestował przeciw zatwierdzeniu decyzji o I rozbiórce Polski.

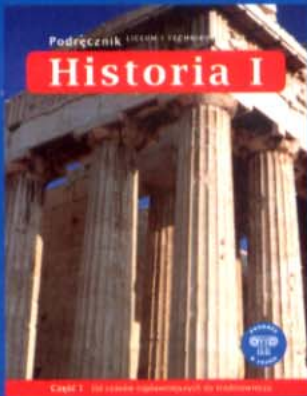
A –

B –

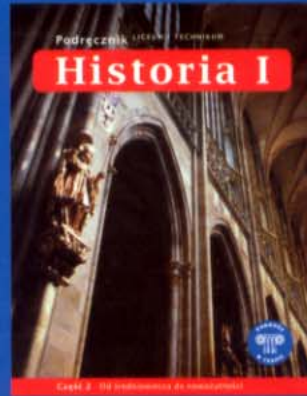
C –

D –

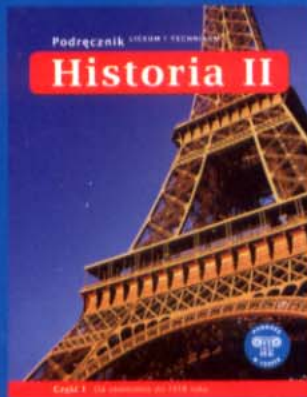
www.gko.pl

Część 1
Od czasów najdawniejszych
do średniowiecza

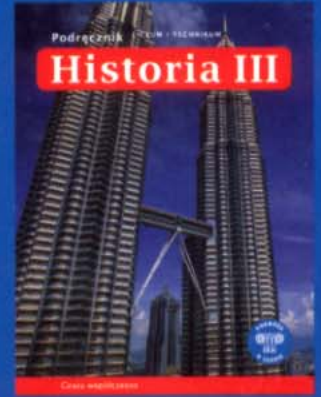
Część 2
Od średniowiecza
do nowożytności

Część 1
Od oświecenia
do 1918 roku

Część 2
Okres międzywojenny
i II wojna światowa

Czasy współczesne

**Jak ćwiczyć umiejętności potrzebne na maturze?
Jakiego typu poleceń można się na niej spodziewać?
Czy poziom rozszerzony jest bardzo trudny?**

Nowa matura bez tajemnic!

- Materiał podzielony na epoki ujęte w pięciu zestawach – a może tak matura na próbę?
- Zestawy poleceń dla poziomu podstawowego i rozszerzonego oparte na arkuszach maturalnych – zobacz, jak to będzie wyglądało.
- Zadania realizujące standardy wymagań egzaminacyjnych – przećwicz każdy rodzaj zadania.
- Modele odpowiedzi i schematy oceniania – praca w domu lub na lekcji.

